

UZLUKSIZ TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI

Dehqonova Zilolahon Mirzaevna

*Farg'ona viloyati pedagogik milliy markazi o'qituvchisi,
e-mail: zilolaziyo@umail.uz, telefon: (998) 907607575.*

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim sohasining barcha jabhalariga chuqur kirib bormoqda. Uzluksiz ta'lim jarayonlarini raqamlashtirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Biroq, ushbu jarayonning samaradorligini ta'minlash va uning barcha bosqichlarida sifatni oshirish uchun bir qator muammolarni hal qilish talab etiladi. Ushbu maqolada uzluksiz ta'limda raqamli texnologiyalarni joriy etishning dolzarb muammolari tahlil qilinadi va ularni bartaraf etish yo'llari muhokama qilinadi.

Uzluksiz ta'limda raqamli texnologiyalarning ahamiyati

Uzluksiz ta'lim – bu inson umr bo'yi o'qishni davom ettirish imkoniyatini beruvchi jarayon bo'lib, bugungi globallashtirish sharoitida mutlaq zaruratga aylangan. Raqamli texnologiyalar ushbu jarayonni:

- Masofaviy ta'limni kengaytirish;
- Ta'limni moslashuvchan va individuallashtirilgan qilish;
- Axborot resurslaridan keng foydalanish imkoniyatini yaratish kabi jihatlar bilan qo'llab-quvvatlaydi.

Shunga qaramasdan, ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishda bir qator qiyinchiliklar yuzaga keladi.

Zamonaviy muammolar

1. Raqamli tengsizlik

Ta'lim oluvchilarning raqamli texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari bir xil emas. Ba'zi hududlarda Internetga ulanish sifati yoki zamonaviy qurilmalardan foydalanish imkoniyati cheklangan. Bu esa ta'limda tengsizlikni kuchaytirishi mumkin.

2. Texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi

Ko'pgina ta'lim muassasalari zamonaviy texnologik infratuzilma bilan yetarli darajada ta'minlanmagan. Bu esa ta'lim jarayonining raqamlashtirilishini cheklaydi.

3. Pedagoglarning raqamli savodxonligi yetishmasligi

- a) Bu masofaviy va raqamlashtirilgan ta'lim jarayonlarining sifatini pasaytiradi.
- b) Raqamli savodxonlik darajasini oshirish uchun muntazam malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etilishi lozim.

c) Zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish uchun pedagoglarni qo'llab-quvvatlash tizimi zarur.

4. O'quv materiallarining moslashtirilmaganligi

a) Ko'plab mavjud o'quv materiallari raqamli ta'lim muhitiga moslashtirilmagan.
b) Bu ta'lim oluvchilarning materialni tushunishi va o'zlashtirishini qiyinlashtiradi.
c) Interaktiv, qiziqarli va raqamli formatga moslashtirilgan o'quv resurslarini yaratish zarur.

d) Zamonaviy texnologiyalardan foydalanib, o'quv materiallarini foydalanuvchi talablariga mos ravishda diversifikatsiya qilish ta'lim jarayonini samarador qiladi.

5. Psixologik muammolar va e'tiborni taqsimlash qiyinchiliklari

Masofaviy va raqamli ta'limning uzoq muddatli qo'llanilishi ta'lim oluvchilarda motivatsiya pasayishi, e'tiborning tez chalg'ishi kabi muammolarni yuzaga keltiradi.

6. Axborot xavfsizligi va maxfiylik masalalari

Axborot xavfsizligi va maxfiylik masalalari

a) Raqamli ta'lim jarayonida foydalanuvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish dolzarb muammo hisoblanadi.

b) Kiberxavfsizlik bo'yicha kuchli choralar ko'rilmaganligi ma'lumotlarning yo'qolishi yoki noto'g'ri qo'llanishiga olib kelishi mumkin.

c) Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish uchun zamonaviy xavfsizlik protokollari va vositalarini joriy etish zarur.

d) Axborot xavfsizligi bo'yicha ta'lim oluvchilar va pedagoglar uchun treninglar tashkil qilish muhim ahamiyatga ega.

Muammolarni hal etish yo'llari

Raqamli infratuzilmani rivojlantirish

a) Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun zamonaviy infratuzilma zarur.

b) Hududlarda yuqori sifatli Internet va zamonaviy texnologik uskunalar yetishmasligi ta'lim sifatini pasaytiradi.

c) Ta'lim muassasalarini texnik jihatdan jihozlash va masofaviy ta'limga mos sharoitlar yaratish muhimdir.

d) Hukumat va xususiy sektor birgalikda ta'lim tizimi uchun zarur bo'lgan infratuzilmani rivojlantirishi kerak. Xususan, chekka hududlarda Internet sifati va qulayligi yaxshilanishi zarur.

O'qituvchilarni tayyorlash

a) Raqamli ta'lim jarayonining samaradorligi pedagoglarning texnologik savodxonligiga bog'liq.

b) Ko'plab o'qituvchilar zamonaviy raqamli vositalarni qo'llash bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega emas.

c) Maxsus malaka oshirish kurslari, seminarlar va treninglar orqali pedagoglarni raqamli texnologiyalarni qo'llashga tayyorlash zarur.

d) O'qituvchilarga texnologiyalarni o'quv jarayoniga samarali integratsiya qilish bo'yicha qo'llab-quvvatlash tizimini yaratish muhimdir.

Moslashtirilgan o'quv materiallarini ishlab chiqish

Ta'lim oluvchilar uchun raqamli muhitga moslashtirilgan interaktiv va qiziqarli o'quv materiallarini yaratish talab etiladi. Bu nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki ta'lim oluvchilarning qiziqishini saqlab qolishga yordam beradi.

Psixologik ko'mak va qo'llab-quvvatlash tizimi

Masofaviy ta'lim jarayonida ta'lim oluvchilarning psixologik holatini nazorat qilish, motivatsiyasini oshirish uchun qo'shimcha dasturlar ishlab chiqish zarur.

Axborot xavfsizligi choralari kuchaytirish

1. **Kiberxavfsizlik siyosati:** Tashkilotning barcha darajalarida aniq va qat'iy axborot xavfsizligi siyosatini joriy etish.

2. **Ma'lumotlarni himoyalash:** Ma'lumotlarni shifrlash, zaxiralash, va ularga ruxsatsiz kirishni cheklash mexanizmlarini tatbiq qilish.

3. **Xodimlarni o'qitish:** Xodimlarga kiberxavfsizlik bo'yicha muntazam treninglar o'tkazish va xavfsizlik madaniyatini shakllantirish.

4. **Dasturiy ta'minot yangiligi:** Operatsion tizim va dasturiy ta'minotni muntazam yangilab turish.

5. **Tarmoq xavfsizligi:** Dasturiy va apparat vositalaridan foydalangan holda tarmoq xavfsizligini ta'minlash, jumladan, himoya devorlari va VPN xizmatlarini ishlatish.

6. **Foydalanuvchi huquqlarini boshqarish:** Foydalanuvchilarning axborot resurslariga kirish huquqlarini nazorat qilish va minimal kirish tamoyilini qo'llash.

7. **Monitoring va javob choralari:** Xavfsizlik tizimlarining doimiy monitoringini amalga oshirish va kiberhujumlarga javob berish rejasini ishlab chiqish.

Xulosa

Uzluksiz ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning ahamiyati oshib borayotgan bir paytda, uning samarali ishlashi uchun zamonaviy muammolarni hal qilish ustuvor vazifaga aylangan. Infratuzilmani rivojlantirish, pedagoglarning malakasini oshirish va o'quv materiallarini raqamli muhitga moslashtirish ushbu sohada muvaffaqiyatga erishishning asosiy shartlari hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni to'g'ri boshqarish orqali ta'lim sifatini yanada yuqori bosqichga ko'tarish mumkin.